

JUDr. ROBERT PELIKÁN, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

V Praze dne: 25.8.2017
Čj. MSP-45/2017-OJD-SPZ/2
Počet listů: 2
Přílohy: 6

Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno

Věc: obv. zemř. J.G. - stížnost pro porušení zákona

Přílohy: - ověřená kopie rozsudku bývalého Vojenského obvodového soudu v Českých Budějovicích ze dne 12.4.1960, sp.zn. 2 T 18/60, ověřená kopie rozsudku bývalého Nižšího vojenského soudu v Brně ze dne 30.9.1955, sp.zn. T 31/55, předkládací zpráva VÚA Praha č.j. MO 3075/2016-211100, ověřená kopie soudních rejstříků, kopie podnětu ke stížnosti pro porušení zákona JUDr. L. M., rehabilitační spis býv. Vojenského obvodového soudu v Českých Budějovicích sp.zn. Rtv 158/90

Podle § 266 odst. 1 trestního řádu podávám ve prospěch J.G.,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému rozsudku bývalého Vojenského obvodového soudu v Českých Budějovicích ze dne 12.4.1960, sp.zn. 2 T 18/60.

Rozsudkem bývalého Vojenského obvodového soudu v Českých Budějovicích ze dne 12.4.1960 sp.zn. 2 T 18/60 byl obv. J.G. uznán vinným trestným činem vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) zákona č. 86/1950 Sb., trestního zákona. Za tento trestný čin byl obv. J.G. uložen trest odnětí svobody v trvání 2 a půl roku nepodmíněně.

Rozsudek nabyl právní moci dne 21.4.1960.

Předmětného trestného činu se obviněný podle výroku tohoto rozsudku dopustil tím, že dne 18.3.1960 po nástupu vojenského cvičení u v.ú. 9376 Vimperk odmítl převléci se do vojenského stejnokroje a cvičení vykonávat s tím, že mu to nedovoluje jeho náboženské přesvědčení.

Přezkumné řízení podle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci neproběhlo, neboť obv. J.G. nepožádal na základě poučení býv. Vojenského obvodového soudu v Českých Budějovicích v trestní věci vedené pod sp.zn. Rtv 158/90 o pokračování v přezkumném řízení.

Podle § 15 odst. 1 Ústavy Československé republiky z roku 1948 (ústavní zákon č. 150/1948 Sb.) se svoboda svědomí zaručuje.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 64/1956 Sb., trestního řádu, bylo účelem trestního řádu upravit řízení v oboru trestního soudnictví tak, aby trestné činy byly náležitě zjištěny a jejich pachatelé podle zákona potrestáni.

Podle § 270 odst. 1 písm. b) zákona č. 86/1950 Sb., trestního zákona, se trestného činu vyhýbání se služební povinnosti dopustil ten, kdo se úmyslně vyhýbal plnění služební povinnosti nebo služebního úkonu tím, že padělal listinu, předstíral nemoc, použil jiného úskoku nebo se odvolával na náboženské nebo jiné přesvědčení.

Podle § 6 písm. e) zákona č. 64/1956 Sb., trestního řádu, nelze trestní stíhání zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat a musí být zastaveno, proti tomu, proti němuž dřívější trestní stíhání pro týž skutek skončilo pravomocným rozsudkem nebo bylo soudem nebo prokurátorem zastaveno, pokud nebyla povolena obnova.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, je účelem tohoto zákona zrušit soudní rozhodnutí za činy, které v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská politická práva a svobody zaručené ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a mezinárodních právních normách zákon označoval za trestné, umožnit rychlé přezkoumání případů osob takto protiprávně odsouzených v důsledku porušování zákonnosti na úseku trestního řízení, odstranit nepřiměřené tvrdosti v používání represe, zabezpečit neprávem odsouzeným osobám společenskou rehabilitaci a přiměřené hmotné odškodnění a umožnit ze zjištěných nezákonností vyvodit důsledky proti osobám, které platné zákony vědomě nebo hrubě porušovaly.

Podle § 1 odst. 2 téhož posledně uvedeného zákona činy, které směřovaly k uplatnění práv a svobod občanů zaručených ústavou a vyhlášených ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v navazujících mezinárodních paktech o občanských a politických právech, byly československými trestními zákony prohlášeny za trestné v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodnímu právu odporovalo také jejich trestní stíhání a trestání.

V dané věci je nutno při přezkumném řízení vycházet z účelu zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, jehož vydáním sledoval zákonodárce především odstranění největších křivd, které se v 50. letech 20. století staly v justičním rozhodování tak, jako tomu bylo právě v posuzovaném případě, kdy obv. J.G. byl v podstatě odsouzen pro své náboženské přesvědčení. Navíc v době rozhodování bývalého Vojenského obvodového soudu v Českých Budějovicích nebylo zohledněno, že jmenovaný svým jednáním toliko uplatnil právo na svobodu svědomí zaručené v ust. § 15 odst. 1 Ústavy ze dne 9. 5. 1948. Současně je třeba konstatovat, že Ústava z roku 1948 sice svobodu svědomí formálně zaručovala, avšak navazující norma nižší právní síly vydána nebyla. Právo na svobodu svědomí přitom nelze zaměňovat se svobodou víry ani se svobodou náboženskou, zejména když motiv jednání pod imperativem svědomí je v případě odmítání vojenské služby nutno považovat za určující (srov. náleží Ústavního soudu ze dne 26.3.2003, sp. zn. Pl. ÚS 42/02). Obviněný J.G. tedy neměl možnost získat individuální úlevu při plnění služební povinnosti ani vykonávat

alternativní službu beze zbraně, jelikož tato neexistovala, a proto nemohl dostát svým zákonným povinnostem, aniž by se dostal do rozporu se svým vlastním svědomím. Jeho jednání tak, jak je popsáno v napadeném rozsudku, tedy není a nebylo trestným činem pro absenci jeho imanentního znaku – protiprávnosti.

Navíc došlo výše citovaným rozhodnutím i k porušení zásady ne bis in idem, která byla v době rozhodování soudu upravena citovaným ustanovením § 6 písm. e) trestního řádu (zák. č. 64/1950 Sb.).

Rozsudkem býv. Nižšího vojenského soudu v Brně ze dne 30.9.1955, sp.zn. T 31/55 byl totiž obv. J.G. uznán vinným trestným činem vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) trestního zákona č. 86/1950 Sb., kterého se dopustil tím, že dne 6.9.1955 u svého útvaru ve VVP Lešť odmítl po nástupu vojenského cvičení obléci vojenský stejnokroj, převzít zbraň a konat vojenské cvičení, přičemž se odvolával na svoje náboženské přesvědčení (Svědék Jehovův).

Obviněnému byl za uvedený trestný čin uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 15 měsíců a trest ztráty čestných práv občanských a ztráty práv uvedených v § 44 odst. 2 trestního zákona č. 86/1950 Sb. ve výměře 3 roky.

Rozsudek nabyl právní moci dne 4.10.1955.

Z výše uvedeného je zřejmé, že obviněný byl již dříve pravomocně odsouzen pro shodné jednání a rozsudkem býv. Vojenského obvodového soudu v Českých Budějovicích ze dne 12.4.1960, sp.zn. 2 T 18/60 byl pro totožný skutek odsouzen opětovně. Obviněný přitom již při prvním odsouzení dal jednoznačně najevo záměr odpírat vojenskou službu z náboženských důvodů.

V této souvislosti lze odkázat na četná rozhodnutí Ústavního soudu ČR, například sp.zn. IV. ÚS 81/95 či IV. ÚS 82/97 a ostatně i Nejvyššího soudu pod sp.zn. 4 Tz 31/2002.

Vzhledem k výše uvedenému je zřejmé, že v dané věci došlo k porušení zákona v neprospěch obviněného J.G. a je proto namístě předmětný odsuzující rozsudek bývalého Vojenského obvodového soudu v Českých Budějovicích ze dne 12.4.1960 sp.zn. 2 T 18/60, jakož i další obsahově navazující rozhodnutí, zrušit, napravit tak nezákonný stav a poskytnout tímto způsobem určité zadostiučinění obviněnému, který setrval na svém náboženském přesvědčení i v době totalitního režimu, resp. jeho pozůstalým.

S přihlédnutím k důkazní i procesní situaci, kdy skutkový stav byl spolehlivě zjištěn a reálně nepřipadá v úvahu doplňování dokazování, se domnívám, že je možné a vhodné, aby Nejvyšší soud též sám rozhodl o zproštění obviněného obžaloby podle § 226 písm. b) trestního řádu.

Navrhuji proto, aby Nejvyšší soud ČR:

- 1) podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že rozsudkem bývalého Vojenského obvodového soudu v Českých Budějovicích ze dne 12.4.1960, sp.zn. 2 T 18/60, byl v neprospěch obviněného zemř. J.G. porušen zákon v ustanovení § 1 odst. 1 a § 6 písm. e) zákona č. 64/1956 Sb., tr. řádu ve vztahu k § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona č. 86/1950 Sb.,
- 2) podle § 269 odst. 2 trestního řádu rozsudek bývalého Vojenského obvodového soudu v Českých Budějovicích ze dne 12.4.1960, sp.zn. 2 T 18/60, zrušil a dále zrušil i všechna rozhodnutí na tento rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu,
- 3) a dále postupoval podle § 271 odst. 1 tr. řádu a podle § 226 písm. b) tr. řádu zprostil obviněného zemřelého J.G. obžaloby pro skutek spočívající v tom, že dne 18.3.1960 po nástupu vojenského cvičení u v.ú. 9376 Vimperk odmítl převléci se do vojenského stejnokroje a cvičení vykonávat s tím, že mu to nedovoluje jeho náboženské přesvědčení, čímž měl spáchat trestný čin vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) zákona č. 86/1950 Sb., neboť v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem.

JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.
ministr spravedlnosti ČR

Nejvyšší soud rozhodl pod sp. zn.: [4 Tz 67/2017](#)